

BÀI 5:

HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ Ở NƯỚC TA

1. Khái niệm.

Hệ thống chính trị là một chỉnh thể các tổ chức chính trị trong xã hội bao gồm các Đảng chính trị, Nhà nước và các tổ chức chính trị – xã hội hợp pháp được liên kết với nhau trong một hệ thống tổ chức nhằm tác động vào các quá trình của đời sống xã hội để củng cố, duy trì và phát triển chế độ đương thời phù hợp với lợi ích của chủ thể giai cấp cầm quyền.

2. Bản chất, đặc điểm của hệ thống chính trị ở Việt Nam.

a. Bản chất của hệ thống chính trị:

- **Bản chất của giai cấp công nhân:** các tổ chức chính trị đều đứng vững trên lập trường quan điểm của giai cấp công nhân.

- **Bản chất dân chủ:** quyền lực thuộc về nhân dân với việc Nhà nước của dân, do dân, vì dân dưới sự lãnh đạo của Đảng

- **Bản chất thống nhất, không đối kháng:** dựa trên cơ sở xây dựng chế độ công hữu về TLSX chủ yếu; thống nhất giữa lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và toàn thể dân tộc.

b. Đặc điểm của hệ thống chính trị:

- Hệ thống chính trị lấy chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động.

- Hệ thống chính trị đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam: có vai trò lãnh đạo các tổ chức trong Hệ thống chính trị; Đảng là đại biểu cho ý chí và lợi ích thống nhất của các dân tộc; do truyền thống lịch sử và những thành tựu to lớn đạt được trong hoạt động thực tiễn mang lại.

- Hệ thống chính trị được tổ chức và hoạt động theo nguyên tắc tập trung dân chủ.

- Hệ thống chính trị bảo đảm sự thống nhất giữa bản chất giai cấp công nhân và tính nhân dân, tính dân tộc rộng rãi. Thể hiện tính ưu việt của chế độ XHCN, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

3. Vị trí, vai trò, nhiệm vụ của hệ thống chính trị:

Hệ thống chính trị gồm nhiều tổ chức, vị trí, vai trò khác nhau, nhưng cùng tác động vào các quá trình phát triển kinh tế – xã hội nhằm đảm bảo quyền lực của nhân dân.

a. Đảng Cộng sản Việt Nam.

- Là **đội quân tiên phong, đại biểu trung thành** lợi ích của giai cấp công nhân.

- Là bộ phận của Hệ thống chính trị nhưng là **hạt nhân lãnh đạo** của Hệ thống chính trị.

- Đảng đề ra, lãnh đạo và tổ chức thực hiện cương lĩnh, đường lối, quan điểm, chủ trương phát triển kinh tế – xã hội.

- Đảng quan tâm đến việc xây dựng Nhà nước và bộ máy Nhà nước, kiểm tra việc Nhà nước thực hiện các Nghị quyết của Đảng.

- Đảng lãnh đạo xã hội thông qua hệ thống tổ chức Đảng các cấp và đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng bằng đường lối, chính sách; lựa chọn, bố trí cán bộ; giáo dục, thuyết phục, nêu gương.

b. Nhà nước.

- Là **trụ cột** của Hệ thống chính trị, là công cụ thực hiện quyền lực của nhân dân, quản lý toàn bộ hoạt động của đời sống xã hội.

- Chịu sự lãnh đạo của giai cấp công nhân; thực hiện đường lối, chính sách của Đảng.

- Nhà nước là cơ quan quyền lực; là bộ máy chính trị, hành chính, tổ chức quản lý kinh tế, văn hóa, xã hội của nhân dân.

- Nhà nước thực hiện quản lý xã hội bằng pháp luật.

- Quyền lực Nhà nước là thống nhất, phân công, phối hợp giữa các cơ quan để thực hiện các quyền **lập pháp, hành pháp, tư pháp**.

* **Quốc hội** là cơ quan lập pháp, do nhân dân bầu ra, đại diện quyền lực cao nhất của nhân dân. Quyết định những chính sách về đối nội, đối ngoại, phát

triển kinh tế – xã hội, tổ chức hoạt động của bộ máy Nhà nước, quan hệ xã hội, hoạt động của công dân.

* **Chính phủ** là cơ quan hành pháp, cơ quan chấp hành của Quốc hội, cơ quan hành chính cao nhất của nước cộng hòa XHCN Việt Nam. Quản lý nhiệm vụ chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh, quốc phòng và đối ngoại của Nhà nước.

* **Cơ quan tư pháp gồm:** Tòa án, Viện kiểm sát, cơ quan điều tra...nằm trong hệ thống tổ chức của Nhà nước, để bảo đảm việc thực thi pháp luật một cách nghiêm minh, chính xác.

c. Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị – xã hội...

- Có vai trò quan trọng trong sự nghiệp **đại đoàn kết dân tộc** để xây dựng và bảo vệ đất nước; phát huy dân chủ, nâng cao trách nhiệm công dân; giữ gìn kỷ cương phép nước.

- Là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân, nơi thể hiện ý chí và nguyện vọng; tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện đường lối, chính sách của Đảng – Nhà nước; giải quyết những mâu thuẫn trong nội bộ nhân dân.

- Giáo dục chính trị tư tưởng, phát huy tính tích cực xã hội của nhân dân; chăm lo bảo vệ lợi ích chính đáng và hợp pháp của nhân dân.

- Tham gia vào công việc quản lý của Nhà nước, xã hội; tăng cường mối liên hệ giữa Đảng – Nhà nước và nhân dân.

4. Đổi mới hệ thống chính trị:

a. Xác định rõ chức năng, nhiệm vụ của từng tổ chức trong Hệ thống chính trị; xây dựng mối quan hệ đoàn kết, phối hợp giữa các tổ chức dưới sự lãnh đạo của Đảng; đổi mới nội dung hoạt động hướng vào phục vụ dân, sát với dân, được dân tin cậy.

b. Thực hành dân chủ trong các tổ chức của Hệ thống chính trị ở cơ sở theo nguyên tắc tập trung dân chủ và phát huy quyền làm chủ của nhân dân đi liền với củng cố và nâng cao kỷ luật, kỷ cương theo pháp luật.

c. Xây dựng đội ngũ cán bộ ở cơ sở có năng lực để thực hiện đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Trẻ hóa đội ngũ, chăm lo công tác đào tạo, bồi dưỡng, chính sách đối với cán bộ ở cơ sở.

5. Nội dung, phương hướng cơ bản nhằm đổi mới, kiện toàn Hệ thống chính trị.

Nhằm thực hiện tốt dân chủ XHCN, phát huy quyền làm chủ của nhân dân.

a. Đổi mới tổ chức và phương thức lãnh đạo của Đảng:

- Nâng cao nhận thức và thực hiện đúng vai trò hạt nhân chính trị và trình độ lãnh đạo của tổ chức Đảng các cấp để phát huy tính chủ động, sáng tạo của các tổ chức trong Hệ thống chính trị trong việc thực hiện đường lối của Đảng.

- Nâng cao nhận thức và quan niệm đúng đắn về sự lãnh đạo toàn diện của Đảng: chỉ đạo thực hiện nghị quyết; dân chủ trong sinh hoạt; quy chế làm việc; giáo dục nâng cao phẩm chất đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên.

b. Đổi mới và nâng cao hiệu quả quản lý của Nhà nước.

- Mở rộng và thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở theo phương châm: dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra.

- Kiện toàn bộ máy Nhà nước từ Trung ương đến cơ sở, gọn nhẹ, hoạt động hiệu quả; xây dựng đội ngũ cán bộ có phẩm chất, năng lực, trách nhiệm cao.

- Xây dựng cơ chế, biện pháp để kiểm soát, ngăn ngừa tệ quan liêu, tham nhũng, lộng quyền... nghiêm trị những hoạt động gây rối.

- Thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tập trung dân chủ trong tổ chức và trong sinh hoạt của bộ máy Nhà nước.

c. Đổi mới và kiện toàn các đoàn thể chính trị – xã hội:

- Nâng cao nhận thức của toàn xã hội về vị trí, vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể quần chúng, từ đó đẩy mạnh chất lượng hoạt động của các đoàn thể.

- Đổi mới phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị-xã hội theo hướng mở rộng, đa dạng hóa các hình thức tập hợp quần chúng, chăm lo lợi ích chính đáng và hợp pháp của nhân dân.

- Thực hiện tốt quy chế dân chủ, đảm bảo quyền làm chủ của nhân dân. Tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng, thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế-xã hội, an ninh quốc phòng...

6. Nhiệm vụ của đoàn viên, thanh niên để xây dựng Hệ thống chính trị.

- Tham gia tích cực vào cuộc vận động xây dựng và chỉnh đốn Đảng, xây dựng Nhà nước trong sạch, vững mạnh.

- Thực hiện tốt đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

- Đấu tranh chống tham nhũng, hành động sai trái; bảo vệ lợi ích thiết thực, hợp pháp, chính đáng của nhân dân.

- Tích cực tham gia và thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở, đi đầu trong học tập, công tác.

- Hưởng ứng và tham gia hoạt động trong phong trào của các tổ chức chính trị – xã hội phát động.
